

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako je ta dan praznik, dan poprej.

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1.50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko 4.50 K. List in oglasi se plačujejo naprej.

Vse dopise, naročnino in oznanila sprejema tiskarna J. Krajec nasl.

Franjo Neubauer:

Vojni maj.

Obupno kliče v raj
vsa zemlja poteptana,
požgana, razdejana:
„Marija, daj nam maj!“

Kako zacvéte naj
poljé, s krvjo pojeno?!
Naj v krilo se zeleno
krvav odene gaj?!

Naj val vesel šumi,
noseč junake mrtve,
sovraštév strastnih žrtve,
peroč iz ran jim kri?!

Naj zapojó ti spev
junaki ob topovih?
V porušenih domovih
naj zbor ti poje dev?

Naj poje zbor pregnan
vesele melodije?
Naj v luč svetlobi sije
oltar ti razdejan?!

Marija, maja ní!
Gromovi le bobnijo,
krvavo se žarijo
vsi dnevi, vse noči.

Marijin mesec.

I.

Kdor bi hotel povedati le drobtinico one slave, s katero so poveličevali Marijini častivci nebeško Kraljico, bi ne prišel do nobenega konca. Mariji na čast je odločila sv. katoliška cerkev praznik za praznikom; tudi poseben dan v tednu, sobota, je odločen Mariji in še vsak dan posebej jo trikrat počasti z angelskim pozdravom. Vrhutega je še tudi najlepši mesec v letu,

s cveticami in cvetjem venčani maj, posvečen Mariji, roži duhovni, milosti polni. Kaj pa bomo mi storili v tem mesecu, ki hočemo biti otroci Marijini? Veste kaj, dragi čitatelji? Darovati hočemo naši nebeški materi venec najzlahnejših cvetic, krščanskih čednosti. Spoznavati hočemo lepoto in imenitnosti nebeške cvetice Marije in si prizadevati, da zasadimo v svoje srce njene prekrasne čednosti. Tako bo ob koncu milega maja tudi naše srce zlahčen rožni vrt, poln Marijinih svetih čednostij.

Po zelenih dolinah in pisanih lokah cvetó nežne šmarnice, in beli zvončki že prizvanjajo in kličejo: „Kvišku srca!“ — Srca kvišku, k Mariji, ki je polna milosti, kakor je njen majnik poln cvetja in zelenja. Srca kvišku, k Mariji, prelepi nebeški šmarnici! Le prizvanjajte vi, snežnobeli šmarnični zvončki in budite v naših sreih gorečo ljubezen in globoko pobožnost do prelube Kraljice majnikove.

Donite pa tudi vi, sladki šmarnični zvonovi, raz visokih zvonikov! Vemo, da Vaše sicer milodoneče petje letos ni tako ubrano, kakor druge majnike, saj vas je le malo ostalo še doma, ker odšli so vaši bratci v vojni ogenj, da tam oznanjajo moč Majnikove kraljice, moč in hrabrost naše Avstrije, a vkljub temu nas kliče vaše malo krdelec tem močnejše in ginljivejše, da prav sedaj v majniku povzdignemo kvišku svoja srca, svoje prošnje in zaupanje do Kraljice miru. Glejte, ne vabite zastoj! Že prihaja tisoče in tisoče po širni zemlji Marijinih častilcev in polnijo Marijina svetišča. Vsi narodi, vsa ljudstva, vsi jeziki se odzivljejo in se zbirajo v Marijinih hramih. Vseh oči se ljubeče ozirajo proti Marijinim oltarjem, proti Marijinim podobam, ki so jih bogato okitili z majnikovim cvetjem in zelenjem. In prihajali bodo Marijini častilci vsak dan k šmarnicam in Marija jih bo blagoslavljala in bogato delila svoje milosti.

Če hočemo pridobiti nebeško milost sebi ali drugim, milost dušnega blagra in stanovitnosti do konca ter si izprositi miru, bodimo zlasti ta mesec vsi zvesti častivci Kraljice miru!

(Dalje sledi.)

Vinko Bitenc-Radoš:

Sursum corda!

(Bolnemu prijatelju.)

Prezgodaj Ti je podalo življenje
svoj grenki bolestni kelih:
stopil si na široko cesto
s palico v roki, v srcu z nadejo,
lepoto izbral si za svojo nevesto,
natanko začrtal mladosti si mejo —
a solnce ni bilo v Tvojih delih.

Ljubil si jo in še jo ljubiš
svojo preljubljeno domovino;
tudi Tebe je v dnevih gorjá
na branik obmejni pozvala,
ko si ideje gradil do nebá,
meč Ti v roke je tresočé podala,
in za mater dobil si tujino.

Hotel si, a nisi zmagal,
pač pa so Tebe premagale boli;
v svoje naročje Te je sprejelo,
z ljubimi žarki domovje Te boža;
tam Ti bo lice zopet vzcvetelo,
lice, ki zdaj ga bolest obkroža,
trpljenja sledu ne bo več nikoli...!

Lublin, 23. aprila 1917.

Belokranjski vestnik.

Iz Podzemlja. Tudi pri nas smo imeli birmo. Vršilo se je vse tako kot povsod ta dan. Slavoloki, zastave, venci, pozdravi ter splošno veselje. Pošiljamo pa bralcem „Dol. Novic“ to obvestilo zato, ker imamo pristaviti k vsemu še izredno poročilo, da smo imeli na dan birmovanja dva škofa v naši župniji. Premilostni vladika tržaški, g. dr. Andrej Karlin je prišel obiskat v Podzemelj našega presvitlega kneza in škofa. Cela župnija se je radovala nad tem izvanrednim obiskom. — Pred nekaterimi

tedni se je ponesrečil kovač Matija Šterk na Primosteku. Mož je bil božjasten. Pri delu v kovačnici ga je napadla božjast. Užgala se mu je obleka, nesrečnež je dobil tako strašne opekline, da je malo časa nato umrl. — V strašni letošnji zimi pa je zmrznil na Cerkviščih M. Jakofčič. Prišel je na kratek dopust od vojakov, na potu iz črnomaškega kolodvora domov je v hudem mrazu onemogel in zmrznil.

Iz Semiča. Zopet smo doživeli slovesnost svete birme. Poznalo se je sicer nekoliko, da je vojskini čas in manj moških, pri mladih botrih, pri mlajih itd., vendar smo v bogato in okusno ovenčani cerkvi na to precej pozabili. Vseh birmancev je bilo 528 iz domače župnije. Na potu iz Semiča do Štrekljevca so ondotni vaščani postavili celo tri lepe slavoloke z napisi, v znak ljubezni in spoštovanja do prevzvišenega nadpastirja, katerega ljubeznivost in prijaznost so vsi občudovali. Na Štrekljevcu, v „fari“ mil. g. stolnega dekana Matije Kolarja, si je Presvitli ogledal tudi ondotno cerkev in cerkveno obleko in oboje pohvalil.

Iz Adlešič, 28. aprila. Na Jurjevo, 24. t. m. bila je pri nas sveta birma, pri kateri je bilo 179 otrok in sicer iz naše župnije 137, 64 dečkov in 73 deklic. V nedeljo preje pa jih je bilo naših v Črnolju 21 in sicer skoraj vsi iz Tribuč. Pa tudi v drugih sosednjih župnijah jih je bilo nekaj malega naših. Iz sosednjih župnij na Hrvaškem pa jih je bilo pri nas pri sv. birmi še: iz lipniške župnije 2 dečka, iz kuniške pa 19, 13 dečkov in 6 deklic. En deček pa je bil tudi še iz Kranja. — To je bila pri nas v zadnjih 25 letih peta sv. birma. Prva je bila preje leta 1892 6. julija za knezoškofa Jak. Missia. Tedaj je bilo pri nas pri sv. birmi 261 otrok in sicer 180 iz naše župnije, 90 dečkov in 90 deklic. Iz drugih župnij pa: 73 iz Podzemlja, 4 iz Črnolja, 3 iz Kunič in 1 iz Lipnika. Druga sv. birma pa je bila za sedanjega m. g. kn. šk. l. 1901 11. okt., pri kateri je bilo skupaj 266 otrok, od teh iz naše župnije 139, iz Podzemlja 2, iz Preloke 1, iz Lipnika 56, iz Kunič 66,

LISTEK.

Slike iz Lublina.

Piše V. Bitenc-Radoš.

1. Lublin in okolica.

Najodličnejše mesto za Wařawo zavzema na nekdanjem Rusko-Poljskem sedež generalnega gubernerja avstrijskega okupiranega ozemlja, prijazen Lublin. Mesto leži precej na višini; z mnogimi stolpi katoliških in ruskih cerkvá je videti od daleč kot kaka trdnjava.

Od kolodvora do mesta samega pelje dolga in široka ulica Zamojska. Življenje v tej ulici je zelo živahno; na obeh straneh so prodajalne, restavracije in kavarne; seveda večinoma vse židovske. Nekatera taka židovska „kavarna“ je tako umazana, da človek dobro pomisli, predno stopi notri. Ker je kolodvor oddaljen od mesta povprečno 20 minut, so na razpolago izvoščki. Električne železnice mesto nima. Tak izvošček, (poljsko: dorozkasz) najsibo Poljak ali Žid, te prepelje iz mesta do postaje ali narobe, za dve kroni, medtem ko je pred

vojno ta vožnja stala menda le petindvajset kopejek.

Največja in najlepša ulica v Lublinu pa je Krakowskie przedmieszezie (Krakowsko predmestje). Na tej ulici je mogoče opazovati najpestrejšje življenje severnega mesta, posebno ob nedeljah, ko prihaja ljudstvo iz vasi v svojih starodavnih poljskih narodnih nošah. Elegantne trgovine se vrsté druga za drugo, hotéli, kinematografi, kavarne, itd. Po širokih trotoarjih se izprehajá nebroj lublinske gospóde, ki vojna na njeno eleganco ne upliva dosti. Samo da je obleka po najnovejši modi, čeprav včasih „zabraknie chleba“ (zmanjka kruha). Na obeh straneh ulice so kostanjevi nasadi, ki ob poletni vročini delajo senco šetajočim gospódi. — Zanimivo delopojje je „Kasa Przemisłówców“. Med ljudstvom širi pravljica, da so temeljni kamen za to poslopje na ukaz kneza Przemisła pripeljali iz Krakowa na vozu, v katerega so bili upreženi konji iz hleva samega kralja poljskega. Dokler da bo stala ta hiša, mesta Lublina ne bo zapustilo blagostanje. Tako pripovedujejo in take besede so v teh težkih časih kakor nekako tolažilo za prebivalce Lublina. — Na koncu

Krakowskega predmestja se na desni strani razprostira ogromni mestni vrt, imenovan „Saski ogród“ (ogród enako vrt). Okrog in okrog je ograjen z železno ograjo; v njem rastejo najrazličnejša gozdna drevesa, lepi nasadi s cveticami se vrsté ob potih, ki so posuta z belim peskom. Ob lepih poletnih dnevih ima park množice obiskovalcev; sedaj v zimskem času je prirejeno sankališče, ki je tudi vedno živahno obiskovano.

Lublin se deli v dva dela: poljski in židovski del mesta. Če te pot zanese po Lubartowski ulici v židovski okraj in se nekaj časa „izprehajáš“ po umazanih ulicah, boš dobil utis, da se nahajáš v kakem mestu Jutrove dežele. Na uho ti udarja krik, prepír, jok; nos pa si moraš že preje na kak način zavarovati, ker bi sicer ne prenesel različnih duhov, ki plavajo po ozračju med izvoljenim ljudstvom. Kamorkoli prideš, samo trgovanje; za „handel“ bi prodal Žid svojo dušo. Prodajalne v tem delu mesta so seveda izključno židovske in se tišče druga druge, kakor ovce na paši. Ne smeš pa si misliti, dragi čitatelj, da so to prodajalne kot pri nas. S par izjemami bi jih lahko imenovali podzemeljske lukuje. S kako

slastjo se v taki prodajalni kaj kupi, si lahko vsak sam predstavlja.

Poljski del mesta pa ima čisto moderno lice. Izmed mnogih cerkvá se odlikuje stolna cerkev (katedra) po svoji veličastnosti in velikosti. Po stropu in po stenah so starodavne slike največjih poljskih umetnikov, med drugimi tudi „Smrt kralja Sobieskega“. Krasna je nekdanja ruska katedrala s svojo ogromno kupolo. Lanskega leta so jo posvetili in služi sedaj vojaštvu kot „katoliška garnizijska cerkev“. — V cerkvi sv. Duha stoji kip Marije, o katerem pripoveduje legenda, da so stari Lublinčanje videli, kako je Marija plakala, ko je propadlo poljsko kraljestvo. Za dokaz navaja otožni pogled, ki ga ima ta kip še dandanes. Vse cerkve pa so brez zvonov. Pred svojim odhodom iz Lublina so jih Rusi pobrali iz zvonikov in menda odpeljali daleč v notranjo Rusijo, kjer čakajo (?) svojega nekdanjega poklica.

Nekak mejnik med poljskim in židovskim delom mesta je „Krakowska Brahma“. To so visoka vrata z debelim obokom, pod katerim pelje cesta. Zgoraj je stolp z uro in s stanovanjem za čuvaja. Vsak večer ob

iz Dubovca pri Karlovcu 2. Razun tega je bilo pa naših otrok še 46 v Črnomlju pri sv. birmi in sicer vsi iz Tribuč. Tega leta je toraj prejelo 189 otrok iz naše župnije zakrament sv. birme, 92 dečkov in 97 deklic. Tretja sveta birma je bila 21. septembra l. 1906, pri kateri je bilo 124 otrok in to iz naše župnije 97, iz Podzemlja 3 in iz Kunič 24. Potem pa je bilo naših otrok pri sv. birmi še 39 v Črnomlju in 1 v Semiču. Vseh birmancev naše župnije je bilo toraj 137, 58 dečkov in 79 deklic. Četrto sveto birmo pa smo imeli 2. septembra l. 1911, ko je prejelo sveto birmo 206 naših otrok, in sicer v Adlešičih 179, 93 dečkov, in 86 deklic, v Črnomlju pa 27, 10 dečkov in 17 deklic. Razun naših pa je bilo pri sv. birmi pri nas še otrok: iz Podzemlja 3, iz Kunič 11 in iz Lipnika 16.

Franjo Neubauer:

Na straži.

Na straži nem stoji vojniki,
obseva žar ga maja,
na vaške cerkvice zvonik
pogled njegov uhaja.

Molči zvonik! — „Saj maj je zdaj,
a k šmarnicam ne vabi?!
Ne kliče zjutraj, ne zvečer!
Cerkvenik pač pozabi!

Odšli so pač zvonovi v Rim
in niso se vrnili!
Še vsako leto k šmarnicam
prijazno so vabili!“

V daljavi počí, zagrmí!
Vojak nič več ne sanja!
Po zraku sika, tuli strel!
Na boj tako pozvanja!

* *

Gospodarstvo.

Kmetijska podružnica v Novem mestu opozarja s tem svoje člane-vinogradnike, da še vedno sprejema naročila na salojidin, in jim svetuje, da si ga gotovo naročijo, ker se je letos bati, da bo grozdna plesnoba (oidium) močno nastopila in po naših vinogradih uničila dragoceni vinski pridelek in ker žvepla ne bo mogoče dobiti.

Trimesečni sadjarski tečaj na kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu se je tudi letos pričel dne 1. marca in bo trajal do konca maja. Obiskuje ga deset fantov iz raznih krajev dežele in sicer: Arh Jožef iz Mošenj, Čebokli Franc iz Šmihela pri Postojni, Dolgan Milko

8. uri trobi čuvaj na dve strani mesta poljsko narodno himno: „Bože coš Polskie“... To pa za ruskega gospodstva ni bilo dovoljeno, ampak je prišlo še-le pod avstrijsko oblastjo zopet v navado.

Okolico Lublina tvori povečinoma žitno polje, le tuintam stoji osamljeno kak boršt ali večja skupina dreves. Vasi so oddaljene večasi več kot eno uro druga od druge. Kmetje, ki se imenujejo „čtopi“, so nekateri zelo premožni in premorejo več obsežnih njiv. Veleposestvo se naziva „dvor“, to kar pri nas občina, pa se imenuje „zmina“. Po vseh vaseh okoli Lublina pridelujejo še domače platno. Kakor v starodavnih kmečkih slovenskih hiši nekdanj, se tudi tu zbirajo ob zimskih večerih predice in ob narodnih pesmih in pravljicah hité z delom. Škoda, da se je pri nas zatrla ta lepa navada!

Ob lepih poletnih dneh sem se večasi napotil na izprehod iz mesta proti polju. Čim bolj sem se oddaljeval od mesta, tem prijetnejši so bili občutki v srcu: predstavljaj sem si v mislih, da se nahajam na domačem — ljubljanskem polju. Ozrl sem se; za menoj mesto, oddaljeni glasovi

iz Volč pri Košani, Gross Anton iz Višnje gore, Klemenčič Vencel iz Dol. Tribuč (Goriško), Lesjak Ignacij iz Brega pri Litiji, Ponuda Anton iz Starega trga pri Ložu, Snedic Ivan iz Ljubnega pri Podnartu, Zadnik Jožef iz Vel. Lašč, in Zupančič Jakob iz Sela pri Črnomlju. Vsi kažejo obilo zanimanja in pravega veselja do sadjarstva in je opravičeno upanje, da bodo iz njih, ko dorastejo, navdušeni sadjarji in pospeševalci te lepe in koristne, pa tako zanemarjene kmetijske panoge. Predavanj se udeležujejo tudi štirje viničarski vajenci, in sicer: Jekož Peter iz Boštanja, Kambič Janez iz Semiča, Müller Rudolf iz Črnomlja in Weiss Janko iz Črnomlja. — Po „Slov. Sadjarju“, ki ga vsakemu najtopleje priporočamo.

Deželno mesto za krmila ima sedaj melasno krmo na razpolago. Melasna krma je važen nadomestek za druga močna krmila, ker je bogata na sladkorju. Zaraditega vpliva prav ugodno na proizvodnjo mleka, mesa in moči. Melasna krma je dobra za konje, za molzne krave in za prešiče. Kravam se poklada po 1½ kg do 2 kg na dan, istotoliko tudi konjem. Melasno krmo je pokladati samo za-se ali pa med rezanco. Tudi prešiči se ji radi in hitro privadijo. Pokladati jo kaže v tem slučaju zlasti živalim, ki se imajo pitati. V kratkem bodo na razpolago tudi makove oljne tropine, ki se priporočajo najbolj za molzno goved.

Oddaja vojaških konj za kmetijska dela. Po odredbi c. in kr. vojnega ministarstva se bodo oddajali vojaški konji za poljedelska in gozdarska dela, v kolikor bodo dopuščali vojni odnošaji, zlasti za čas košnje in spravljavanja pridelkov, kakor tudi za vožnje lesa in drv. V občé se bodo oddajali ti konji le od strani nadomestnih vojaških oddelkov in za tisto vojaško posejstvo ozemlje, kjer se nahajajo. Kdor želi konje dobiti (občine, posamezniki, itd.) mora prositi za-nje pri dotičnem c. kr. okrajnem glavarstvu ali pa pri deželni delavski izkazovalnici v Ljubljani. Za dva para konj se prideli tudi en vojak, za 20 do 30 konj pa še en podčastnik. Pripadajoče moštvo mora s konjem delati. Konji dobé s seboj najpotrebnejšo opremo. Oskrba konj in moštva je stvar delodajalca (občine, posameznega gospodarja, itd.). Pristojbino za prehrano moštva dobí delodajalec na roko proti potrdilu. Delodajalec je dolžan, dajati moštvu krajevni dnini primerno doklado, ki jo določi okrajno glavarstvo, in ki mora znašati najmanj tri krone na dan. Za potrebno krmo mora delodajalec sam skrbeti. Izposojeni konji se lahko vsak čas odpokličejo in se morajo v takem slučaju takoj odposlati. Uprezati se smejo izključno le za kmetijska in gozdarska dela. Oddati

se še čujejo, — a tu tihi mir vsenaokoli. Solnce je pripekalo, rumeno žito se je zibalo, nad njivami pa so peli škranjčki — vse kakor v domovini. Toda lepe misli so kmalu izginile, ko se je začelo tam od severozahoda zamolklo bobnenje. V prejšnjih mirnih časih bi človek ob takih trenutkih pomislil, da se bliža nevihta. Ali to gromenje je prihajalo od tam, kjer že divja nevihta, okrutna borba med ljudmi. Bobneči glasovi topov so mi pregnali lepe misli o domovini in me spomnili, da se nahajam v bližini fronte. — Pa še nekaj! Sredi polja se dviga nad visoko nasuto grobljo velik, lesen križ. Prišel sem bliže. Na križu visi tablica s poljskim napisom: „Pokoj vašim dušam!“ Potem pa sledé imena deseterih padlih junakov, ki počivajo na tem kraju. Imena so poljska in ogrska. Ljubeča roka je povila venec iz plavice in ga položila okoli križa.

In takih osamljenih grobov je mnogo v ljubinski okolici. Skoro si nisem mogel misliti, da bi polje, po katerem je pred letom dni vojna slavila svoje orgije, moglo roditi tako bogatih sadov. Kri rodnih in tujih sinov ga je blagoslovila... (Dalje sledi.)

jih je nazaj vsaj v tako dobrem stanju, v kakoršnem so se prevzeli. V bolnišnici mora delodajalec na svoje stroške skrbeti za potrebno zdravljenje.

Spomin na vojne zvonove.

X.

Žal, da nam tri župnije novomeške dekanije na naše opetovane prošnje ne vpošljejo svojih podatkov o oddanih zvonovih, da bi bila omenjena dekanija popolnoma zastopana, kar bi bilo gotovo važnega zgodovinskega pomena za prihodnje čase. Vsem prečč. gospodom pa, ki so se blagohotno odzvali naši skromni prošnji, izrekamo najpristranejšo zahvalo za njihov trud in njihovo prijaznost. — Toraj začnemo danes z župnijami drugih dekanij, kolikor nam je pač dosedaj došlo poročil o njihovih potrjenih zvonovih. Prosimo pa še enkrat vse ostale prečč. župnijske urade na Dolenjskem in na Belokranjskem, naj nam blagovolijo takoj vposlati svoja poročila o oddanih zvonovih, da se saj veriga teh spisov ne pretрга, ki dela Dol. Novicam gotovo le čast in zanimanje.

Župnija Št. Jernej. — Vojnemu ministarstvu se je oddalo l. 1917 skupaj 26 zvonov. I. Farna cerkev: I. Premer 1:37 m; teža 1384 kg. Podobe: Sv. Jernej, Šmarna M. B., Kristus na križu. Napis: „Farmani in dobrotniki sv. Jerneju za god 1840“. Nr. 403 Opus Antonii Samassa Labaci 1840. O njem gre govoricca, da je bil pri srečkanju zadet. Napis, in pa ker sta bila še dva istega leta v lita, kaže, da to ni mogoče. — II. Srednji iz l. 1788 je ostal. — III. Premer 85 cm, teža 298 kg. Sv. Florjan vlija na cerkev vodo, Kristus na križu, Rožnivenka M. B. Nr. 405. Opus Antonii Samassa Labaci 1840. — IV. Premer 70 cm, teža 182 kg. Podobe: Čisto Spočetje M. B., Kristus na križu, sv. Mihael. Nr. 404 Opus Antonii Samassa 1840. Mali v malih linah, mrtvaški iz l. 1643 ostane. — 2. Šmarije: Prav lepo ubrani in blagoglasni so bili zvonovi pri podružnici v Šmariji. — I. Premer 1:17 m, teža 890 kg. Podobe: M. B., Jezus na križu, presveta Trojica; „Povsod kjer glas se moj začuje, naj čast in slava se Marije oznanjuje“. Pod č. g. župnikom Vovkom in ključarjema Krhinom in Klemenčiču. Opus 1261 Alberti Samassa v Ljubljani 1883. — II. Premer 93 cm, teža 448 kg. Sv. Florijan, Angelj varuh, sv. Križ z M. B. in sv. Janezom. Napis: „Sv. Florijan, naj tvoja moč nad nami čuje dan in noč!“ Opus 1262 Alberti Samassa Labaci anno 1883. Mali istega leta rojen je ostal. Napis: „Da biva naj mej Vam ljubezen čista — to kliče zvon glasnan svetega Janeza Evangelista“. Malo šepavo! — 3. Podružnica sv. Martina v Grobljah. Tu so pa najmanjšega čez line porinili. Premer 48 cm, teža 62 kg. Sveti Nikolaj, sveti Križ. Napis: Opus Antonii Samassa Labaci 1853. Ostala sta dva starca. Veliki iz l. 1697; srednji 1644. — 4. Pri sv. Ani v Ledeči vasi so ostali vsi doma. Veliki rojen 1714, srednji 1702, mali je bil pa v Zagrebu rojen 1784. — Prva dva sta bila preje v Šmariji. — 5. Sv. Frančišek v Stari vasi dolj. Od tu smo dali srednjega. Premer 77 cm, teža 372 kg. Podobe: samo M. B. Nr. 2838 Max Samassa Labaci 1900. Ostala sta iz leta 1742 in 1778. Ta slednji ima napis: „Opus Joannis Beid Labaci 1778.“ Sta bila tedaj v Ljubljani dva zvonarja? Tega napisa drugje ne najdem. G. Iv. Šašel naj pojasni! Pravijo, da je bil ta preje v Pletterjah. Toraj jezuitski?! — 6. Sv. Urban na Vrhpolju. Od tu je pa šel v boj najstarejši! Srednji zvon v premeru 42½ cm, teža 42 kg. Podoba M. B., ob straneh pa dva „pajaca“ (angelja?). Zgoraj na klobuku je imel napis v gotskih črkah — trikratni „Ave Maria“. Ko sem vposlal izpise centralni komisiji, da je star 400 let.

A letnice ni imel in to ga je pokopalo, da je moral iti v ognjeno peč. Bil je baje sem prenešen iz cerkve sv. Katarine v Cerovemlogu, od katere sedaj niti sledu ni več. Ostala dva sta iz leta 1739 in 1781. — 7. Sv. Tomaža v zgorenji Stari vasi smo pa čisto oropali. Dal je tri junake. I. Premer 77 cm, teža 243 kg. Sveti Tomaž apostol, M. B. Nr. 657 Opus Antonii Samassa Labaci 1847. II. Premer 63 cm, teža 143 kg. Rožnivenka M. B., sveti Mihael. Nr. 718 Opus Antonii Samassa Labaci 1848. III. Premer 54 cm, teža 81 kg. Sv. Križ, M. B. čistega Spočetja. Nr. 1287 Opus Antonii Samassa Labaci 1858. Niste veliki. Pa le opravite svojo nalogo na bojnem polju, kakor jo je izvršil mali David nasproti velikanu Gollatu! — 8. Sv. Jurij — vojščak — je dal samo enega, srednjega. Premer 62 cm, teža 144 kg. Sv. Jurij, sv. Marjeta, sveti Križ. Nr. 1418 Opus Antonii Samassa Labaci 1860. — Veliki je iz leta 1796 in tretji nima letnice, mora imeti že lepo starost. — 9. Sv. Rok na Tolstemvrhu je dal dva. I. Premer 1 m, teža 536 kg. Podobe: sv. Jožef, M. B. Albert Samassa, k. k. Hofglockengiesser Laibach Nr. 1849 * 1889. III. Premer 66 cm, teža 163 kg. Jezus na križu, sv. Janez Krstnik, Angelj varuh. Nr. 1850 Albert Samassa, k. k. Hofglockengiesser Laibach 1889. Stala sta 1075 fl 40 kr, pa stara zvona so dali. Čudno in drzno, da je posestnik tovarne celo na zvonih jel tedaj kazati svoje politično, nemčursko mišljenje! Ostali je iz l. 1737. — 10. Sv. Vid na Mokrem polju je dal tri soldate. I. Premer 77 cm, teža 234 kg. Sv. Vid v kotlu, M. B. in sv. Križ. „Fudit me Antonius Samassa 1865.“ II. Premer 61 cm, teža 126 kg. Sv. Štefan, sv. Ana, sv. Križ. „Fudit me Antonius Samassa Labaci 1865.“ III. Premer 47 cm, teža 56 kg. Podobi sv. Lovrenc, sv. Križ. „Fudit me Antonius Samassa Labaci 1865.“ Bilo je toraj vsem trem vroče leta 1865. S kakim veseljem, s kako častjo so vas sprejeli Mokropoljčani pred 52. leti! In sedaj? Brezobzirno smo vas pahnili čez line! Sic transit gloria mundi. — 11. Sv. Sigismund kralj na Polhovici je dal enega revčka, ker nima, ravno bogate krajeve zaloge. I. Premer 55 cm, teža 79 kg. Podobi sv. Sigismund, sv. Križ. „Anton Samassa Labaci 1847“. Ostali je iz leta 1746, baje iz Struške graščine. — 12. Podružnica sv. Urha v Čadrežah je dala vse, dar uboge vdove. I. Premer 64 cm, teža 124 kg. Sv. Urh, sv. Križ. „Opus Antonii Samassa Labaci 1833“. II. Premer 58 cm, teža 87 kg. Marija, Križ. „Antonii Samassa Labaci 1830“. — 13. Sveta Kozma in Damijan na Gradišču sta dala dva zvona. I. Premer 1 m, teža 552 kg. Sv. Križ, sv. Družina, sv. Frančišek Ksav. „Milost in blagoslov vsikdar, ki podelili so mi kak dar. Opus 3223 Max Samassa Labaci 1905“. II. Premer 83 cm, teža 276 kg. Jezus na križu, ob straneh sveta Kozma in Damijan. Nr. 838 Opus Antonii Samassa Labaci 1850. — 14. Sv. Miklavž se je skrtil vrh Gorjancev. Bil je 12. januarja in naslednje dni ves v megli in snegu. A stroga vojaška roka ga je dosegla. Dal je prvega. Premer 60 cm, teža 165 kg. Podoba: sv. Nikolaj. „Opus 2786 Alberti Samassa 1899“. Ostali je iz leta 1702. Peljati ga niso mogli v dolino, nesti še manj, so ga pa z vrvmi privlekli po snegu. — Pozneje so vzeli še v Pleterskem samostanu tri. Vsi trije so bili v liti l. 1904.

Dopisi.

Iz Bele cerkve. Dne 24. aprila so spremili občani k zadnjemu počitku občespoštovanega moža, očeta devetih nepre-skrbljenih otrok, Franc Simončič-a iz Strelaca 8. Pokojnik je odpravil tri sinove pod vojaški prapor, izmed katerih sta dva ostala junaka na bojnem polju. Tretji je zamogel zadnji trenutek očetovega življenja

Bela smrt.

Tam ob ljubki Krki, dragi prijatelj, že imate gotovo pomlad v pravem pomenu besede: vse zeleni, rožice cveto in v polni meri uživaš dobrodejne žarke pomladnega solnca. Tu na visokih planjavah pa pravi samo koledar, da je v igred v deželi. Snega nad 7 m povprečno in kjer so gospodarili plazovi in lavine, seveda še mnogo več. Divjajo sneženi viharji, sneži, dežuje, bliska in grmi, pada toča, vse to isti dan, isto noč. Živimo v sneženih katakombah, pa pravijo, da je pomlad! Da, pomlad, a ne ljubka, zelena pomlad, grozopolna pomlad! Jug je. Večkrat zaslišiš bobnenje, kot da prihaja brzovlak iz vrhov gorâ. To, dragi moj, je — lavina!

Mirno, nič hudega sluteč koraka krđelo junakov: možje širokih pleč in vitki, brhki fantje. Kar zabobni vrh hriba in kot bi trenil ne vidiš več nobenega izmed njih. Zakril, pogoltnil jih je sneženi hrib, plaz ali lavina, izpod katere se slišijo obupni klici: na pomoč! Prihite tovariši, zarožljajo lopate, kdor more, vsak kida sneg in rešuje. Tu izkopljejo enega nezavestnega, tam drugega z zlomljeno roko ali nogo ali z notranjimi poškodbami. A mnogo, mnogo jih je, katerih ni mogoče več obuditi! Ugasnila je v njih zadnja iskrica življenja. Zdravnik se trudi in budi, duhovnik jim deli sv. poslednje olje. Dokončali so. Moje misli so pa pohitele domov k njihovim zlatim materam, zvestim ženam in nedolžnim otročičem. V duhu sem videl, kako se jim krči bolesi srce in jim zalivajo oči bridke solze, ko jim prinaša črno pismo bolestno novico, da je njihovega očeta, moža, sina ugrabila — bela, mrzla smrt. Tolaži jih Bog in upanje na svidenje nad zvezdami, kjer se vidiva tudi midva gotovo, ako ne več ob — Krki! Pozdravljen Ti in tovariši!
Engo.

Kakšno zimo smo imeli letos v Belikrajini, zlasti v adleški župniji.

J. Šašel. (Dalje.)

Vsled hude zime in prav debelega snega zopet niso mogli hoditi otroci v šolo. Zopet smo morali zapreti šolo. V Adlešičih je ni bilo kakih dvanajst dni, v Tribučah pa celo tri tedne, ker daljni otroci iz Bednja in Pribinec niso mogli v Tribučce. Tudi župnik ni mogel iti v Tribučce poučevati v šolo krščanski nauk cele tri tedne, kar se še ni zgodilo, odkar je šola v Tribučah, to je 21. leto. Tudi v cerkev je moglo priti v tem času ob nedeljah le malo ljudi, pa še ti so močno kašljali, ker so bili ljudje močno prehlajeni, vsaj so oblečeni po večini le lahko. Vsled prav hude zime so pa ljudje tudi močno bolehal, večinoma za hrpo ali influenco. Po nekaterih hišah jih je kar po več ležalo. Nekateri so ležali tudi po več tednov, so hudo kašljali, mrazilo jih je, bolela jih je glava. Drugi so imeli zopet pljučnico. Temu je bilo krivo deloma tudi pomanjkanje tečne hrane, posebno tudi še kruha, slaba obleka in pa pomanjkanje kuriva, ker jim je manjkalo drv, katerih si niso mogli pripraviti, ko je celi december deževalo in niso mogli drva sekati in voziti. Potem pa je zapal kar nenadoma zopet prav debel sneg, da niso mogli nikamor. Zato so bili primorani nekateri sekati sadno drevje po vrtilih in okoli hiš, da so imeli s čim kuriti. Drugi so zopet trgali plote in les kurili. Nekdo je pobiral celo les s skednja, da je imel s čim kuriti.

Kako ni bilo mogoče iti v tem silnem snegu nikamor s sanmi in živino, nam spričuje ta-le slučaj: 23. je prišel k nam iz Ljubljane neki vinski trgovec po vino. Vino pa je bilo v Mali Plešivici, samo četrt ure iz Adlešič, in sicer v bregu. Toda ko so vozili vino z Male Plešivice proti Adlešičim, so ga trikrat zvrnili in sani strli, četudi je tako blizo z gore do nas in je pot skozi navzdol, tako težka je bila

pot v tem debelem in neprežanem snegu. Koliko smo imeli snega, nam svdoči tudi to, da se je pod njim zrušilo v naši župniji več streh na hišah in štalah, tako v Gorenjih, Vrhovcih, Purgi, Bednju, Tribučah. Vsled hude zime je zmrznil nekaterim tudi krompir po shrabah, drugim zopet vino in kiselina. 3. februarja zmrznil je tudi vsled silne zime blizo Cerkvišča v Podzemeljski župniji vojak Miha Jakobčič, posestnik iz Cerkvišča, ki je šel domu na dopust, pa je na potu blizo doma obnemogel in zmrznil. Pa tudi mesec marec je bil prav neugoden. Imeli smo sicer v njem nekaj lepih in solnčnih dni, a večinoma pa je bilo le grdo vreme. Sneg je ležal še skoraj ves mesec. Proti solncu je sicer skopnil do sv. Jožefa, a v seneci in po dragah pa ga je bilo še dosti, zlasti pa še po hostah, kjer ga je bilo še koncem meseca skoraj do čevlja na debelo. 21., 22. in 24. pa je zopet prav hudo snežilo po noči in po dnevu in padlo je zopet čez ped snega.

(Dalje sledi.)

Raznotero.

Sredstvo Nemcev proti lakoti. Francoski list „Cri de Paris“ je odkril skrivnost, kako so zamogli Nemci dosedaj zdržati silno lakoto. Nemci pravzaprav ne stradajo nič — poroča imenovani list — kajti že od leta 1755 imajo neko navodilo, da so da napraviti baje nek prašek, ki povzroči, da dotični, ki ga je le majhno množino povžil, ne čuti za dva tedna nikake lakote, akoravno ničesar ne zavžije. To navodilo je še sedaj shranjeno in nemško vodstvo ve o njem tole povedati:

8. julija 1756. Kirurg (zdravnik) Schmucket, nastavljen pri gardi, je pokazal Njegovemu Veličanstvu nek posebne vrste prašek, s pomočjo kojega se lahko zdrži brez hrane kacih štirinajst dni. Kralj je seveda takoj zaukazal napraviti tozadevne poizkuse. Poročnik Raoul je dobil od garde povelje oditi v neki stranski oddelek kasarne s tremi možmi. Ti vojaki so morali delati najtežja opravila in prehoditi najdaljše marše. Vsi ti trije možje so bili zelo ješči. Prvi izmed njih, pravi orjak, bi lahko pojedel za tri druge, drugi strasten pivec in tretji postopač. Ta poročnik Raoul, izmed omenjenih treh mož najslabotnejši, je dobil povelje, da mora z onimi tremi vojaki prestati daljši čas brez hrane. Mesto hrane so prejeli vojaki trikrat na dan nekaj onega praška, raztopljenega v vreli vodi, ki da okus dobre juhe. Kot pijača je služila tem vojakom izključno voda, razven onemu pivcu, ki je prejel dnevno tri kozarce vina.

Na koncu te „bridke preizkušnje“ so izgledali vsi trije vojaki s poročnikom vred ravnotako dobro kot preje in opaziti ni bilo nikake oslabelosti. General Retzov, ki je napravil ta poizkus, je poslal prašek profesorju Poffu v raziskavanje.

Je torej zelo možno — pristavlja francoski časopis — da se sedaj poslužujejo Nemci tudi tega praška, da jih obvaruje lakote. — Tako, sedaj vemo zakaj vztrajamo!

„Porod“ na nekem podmorskem čolnu. „Frankfurter Zeitung“ poroča: Nek naš torpedni čoln je križaje po severnem morju, ustavil nek na Angleško vozeč holandski pasažirski parnik. Naš častnik in nekaj mornarjev so se podali na krov holandske ladje, da jo preiščejo, če vozi kaj blaga na Angleško. Med potniki se je nahajala tudi neka mlada Angležinja, kateri se je poznalo, da je blizu poroda.

Imela je videti krče in od časa do časa je bolestno zastokala in se je smilila vsej okolici. Zelo se je pa zasmilila nekemu nemškemu častniku. Na njeno prošnjo, naj se ladja takoj odpelje dalje, da bi lahko ona porodila na suhi zemlji, je on izrekel, da je to nevarno; da pa bo jo dal prepeljati na nemški podmorski čoln, kjer se bo ž njo že lepo ravnalo. In tako se je

zgodilo. Med mrmranjem jeznih sopotnikov holandske ladje, so naši vrli mornarji rahlo in previdno prenesli bolno ženo, ki je padla v omedlevo, v podmorski čoln. V manj kakor desetih minutah je bila žena prosta — debelepošne vrečetajnih angleških državnih dopisov, ki so bili za nas zelo važnega pomena, nadalje, več tisoč mark v zlatu.

„Usmiljenja vredna mati“ se ni baje po tem „porodu“ nič preveč zdravo in zadovoljno čutila.

Čudna prorokba o vojski in miru. Nekaj dni po izbruhu svetovne vojne se je v mestni hiši v Wismarju našel spis: „Izvlaček testamenta nekega patra iz leta 1701“, in obelodanil. Medtem se je že mnogo uresničilo, kar je stalo v tem spisu in zato zbuja ta prorokba veliko zanimanje še vedno, akoravno se seveda ne sme vsemu, kar je tu pisanega trdno verjeti:

Evropa bo v času, ko bo papeški prestol prazen, središče velikih dogodkov; hudobija, sovraštvo in obrekovanje bo vzrok, da se bo neki mal narod vzdignil in povzročil s knežjim umorom velika grozodejstva. Sedem držav se bo vzdignilo proti dvoglavemu ptiču in ptiču z eno glavo. Ta dva ptiča pa bosta varovala svoje gnezdo s peroti in se branila s kremplji. Narod bo proti narodu. Geslo vladarja pa bo: „Bog z nami, naprej!“ Božja pomoč ga bo ščitila in ga vodila od zmage do zmage.

Vnelo se bo silno borenje na vzhodu in zahodu, ki bo uničilo na tisoče človeških življenj. Vozovi bodo dirjali brez konj. Goreči zmaji bodo šumeli po zraku in bodo, bruhajoč ogenj in žveplo, uničili mesta in vasi. Ljudje pa bodo zrlji vse to, kot da so brez moči. Narod bo začel božje svarilo in Bog bo obrnil od njega svoje obličje stran. Tri leta in pet mesecev bo trajala ta vznemirjenost in groza. Še več žrtev kot vojska boste pa zahtevali lakota in kuga. Prišel bo čas, ko ne boš mogel ničesar kupiti, ne prodati. Kruh se bo delil med ljudstvom v majhni množini. Kri bo rdečila morja. Na dnu morja bodo čakali ljudje na plen. Narod, ki ima v geslu sedem zvezd, pa bo posegel v boj, napadel bradastega moža od strani in se umaknil. — Pokrajina Rena se bo tresla in trepetala, toda nikdo je ne bo uničil in ostala bo do konca vseh časov. Dežela zahoda bo kraj opustošenja. Dežela ob morju pa bo s svojim kraljem vred uničena in se pogreznila na najnižjo stopnjo uboštva in revščine. Vsi narodi zemlje bodo občutili gorjé in trpljenje. Zmagovalec pa bo nosil križ na prsih. Vojska se bo začela, ko bo klasje že polno in se težko sklanjalo k zemlji, doseгла bo vrhunec, kadar bodo začele cveteti črešnje v drugič. Mir bo pa sklenil vladar ob času Kristusovega vnebohoda.

Letno poročilo. Pod predsedstvom prvega najvišjega dvornika Njegovega Veličanstva Konrada princa Hohenlohe stoječi „Pomožni odbor za iz sovražne dežele izgnane Avstrijce (Hilfskomitee für aus dem Feindesland ausgewiesene Österreicher) na Dunaju III., am Heumarkt 10, je na svojem občnem zboru dne 23. januarja podal računsko poročilo za prvo leto svojega delovanja. Kakor je posneti iz poročila, ki je podpisano od podpredsednika poslovođje generalnega ravnateljstva Vilj. Kestranek, je stalo v letu 1916/17 v oskrbi odbora skupno 1010 rodbin, ki so se vrnile v domovino, z 2388 osebami, vseskozi Avstrijci, kateri so se ali izgnali iz sovražnega inozemstva in se vrnili domov, ali pa tu živeče osebe, katerih prehranitelji so se kot takozvani civilni vjetniki internirali v sovražni deželi in niso v položaju vzdržavati svojih, v Avstriji živečih rodbin. Od teh je bilo izgnanih iz Francije 315 rodbin, iz Anglije 372 rodbin in iz Rusije 236 rodbin, mej tem, ko odpade ostanek na Belgijo, Srbijo, Rumunijo, Italijo in posamezne kolonije. Odbor skuša pred vsem v domovino se

vrnivšim preko prvih tednov povratka, pomagati s podporami v denarju, z odkazili stanovanj, obleke, itd., posreduje za iste po možnosti delovna in službena mesta, nabavlja jim hišno opravo, orodje in pripomočke za delo, pomaga jim pri preselitvi in nastanitvi v domovini, daje potrebnim tekoče podpore, obleko, obuvale in perilo, socialno višje stoječim tudi posojila, da si zamorejo ohraniti preko vojne dōbe obstanek. Vse delovanje odbora, katerega podpira zdatno državna uprava, se vrši vedno po okolnosti posameznega slučaja, kolikor le možno vpoštejajoč posebne želje in izključno na podlagi natančnega pozivedovanja o življenjskih razmerah, vrednosti in potrebe podpore onih, ki so se vrnili v domovino. Odboru so stali na razpolago dohodki: darila v znesku kron 645.648.34 in obresti, večinoma v vojnem posojilu naložene glavnice daril kron 21.920.18, tedaj skupno kron 667.568.53, katerim so stali do konec januarja 1917 nasproti izdatki K 171.154.03 za odborove namene. Odbor hoče svoje delovanje v novem poslovnem letu intenzivno nadaljevati in izpolniti in prosi zaradi tega, da mu dopošilja širša javnost na naslov: Dunaj, III. Am Heumarkt 10, obvestila o Avstrijcih, ki so se vrnili v domovino in se nahajajo v bedi in stiski.

Loterijske številke.

Trst, 18. aprila 71 29 20 34 82
Gradec, 25. aprila 44 90 38 28 36

Na prodaj je nekoliko prav dobro ohranjenih

svinjakov.

Trgovina Fr. Kastelic v Kandiji.

Pozor, gospodinje!

OLJKIN

to je nadomestek olja, najfinejšega namiznega, garantirano očiščen, zdravniško priporočen, za vsakovrstne solate, se dobi v praških:

zavitek za 1 liter 1 K 60 h

zavitek za 2 litra 3 K — h

20 zavitkov po 1 liter 28 kron

100 zavitkov po 1 liter 130 kron

Trgovcem s primernim rabatom. — Razpošilja se po povzetju; poština stane 75 h.

Razpošilja: Rudolf AHČAN v Zagorju ob Savi.

Lekarna J. BERGMANN

- - RUDOLFOVO - -

kupuje vsa zdravilna zelišča, kakor: melisa, žajbelj, pelin, gomilice, preslico, ajbiš i. t. d.

po najvišji ceni. 15-0-2

Kupi se dobro ohranjen koleselj oziroma majhna kočijca. — Priglasj na upravništvo „Dol. Novic“.

Izšla je koračnica za klavir

Živel naš pešpolk „CESARJEVIČ“

zložila Ervina Ropas. — Dobiva se v knjigarnah J. Krajec nasl. in Urban Horvat v Novem mestu in pri skladateljci v Kandiji pri Rudolfovem za ceno 2.50 K, po pošti 25 vinarjev več. 12-3-3

Kostanjev les

od enega metra dolgosti, 10 cm debelosti naprej, klan ali v deblih, vsake debelosti, kupi po najvišji ceni tvrdka:

!!! J. POGAČNIK !!!

Ljubljana, Marije Terezije cesta 13.

Tisk J. Krajec nasl.